

Fratelli Tutti: la cultura de la fraternitat

Dg, 4/10/2020 per Eduard Ibáñez

[Apunts eticopolitics](#)

Tercera carta encíclica del Papa Francesc. La primera va ser *Lumen fidei* (2013), dedicada a la fe cristiana, escrita a quatre mans amb el Papa emèrit Benet XVI. Després *Laudato si'* (2015), una denúncia de la degradació ambiental-social i una crida a una ecologia integral. Ara *Fratelli Tutti*, dedicada a proposar una cultura de la fraternitat i l'amistat social.

Una vegada més, Francesc, amb el seu estil directe i de gran força expressiva (es nota que està escrita íntegrament per ell) llença a la humanitat un poderós missatge: la urgent i profunda necessitat de construir una cultura universal de la fraternitat, més enllà de totes les diferències i de totes les barreres de la geografia i de l'espai, assenyalant-ne els seus pilars fonamentals.

La crida a la fraternitat és, de fet, un dels missatges centrals de tot el seu pontificat des del minut zero, perquè sorgeix del nucli mateix de l'experiència cristiana. És l'experiència que precisament va viure de forma plena Sant Francesc d'Assís, inspirador de tota l'obra del Papa i també d'aquest últim document, que pren novament com a títol una de les seves pregàries (com ho va fer a *Laudato si'*).

Per això, la crida a la fraternitat és sempre present en les preocupacions i en la majoria dels documents de Francesc (discursos, homilies, cartes...). Va ser ja objecte específic del seu primer Missatge per la Jornada Mundial de la Pau l'any 2014. Allà va afirmar que "la fraternitat és el fonament i el camí per la pau".

En dedicar ara una carta encíclica a la fraternitat, situa aquest missatge en el màxim rang del seu ensenyament, fa un recull ordenat de les principals reflexions que ha expressat al respecte, i aprofundeix o amplia algunes de les seves dimensions. Amb tot, com ell mateix indica, en aquest document no intenta tant exposar la doctrina de l'amor fratern sinó "la seva dimensió universal, la seva apertura a tots" i les conseqüències que se'n deriven per a la vida social mundial

(FT, 6).

En aquest sentit, és molt significatiu que Francesc expressi que l'actual encíclica li ha estat inspirada per la seva trobada a Abu Dabi amb el Gran Iman Ahmad Al-Tayyeb, el mes de febrer de 2019. Amb ell va signar precisament un [carta](#) dedicada a la fraternitat i la convivència comuna, que és un referent de gran valor com a crida interreligiosa islamo-cristiana a la pau.

Filiació i fraternitat

Diria que, a banda de l'esmentada primera encíclica redactada amb Benet XVI (probablement més filla d'aquest últim), aquest nou document és probablement un dels quatre textos més importants del seu pontificat, juntament amb l'exhortació [Evangelii Gaudium](#) (2013), dedicada a la vida cristiana i la missió de l'Església, espècie de programa del seu pontificat; la ja citada *Laudato si'* (2015) i l'exhortació postsinodal [Amoris Laetitia](#) (2016), dedicada a l'amor en la família.

Amb la nova encíclica (que esperem que no sigui la última), completa tot un missatge: experimentar personalment l'amor de Déu Pare, culminat en Jesucrist, produeix una experiència d'immensa i profunda alegria que es comunica a tota la vida personal, eclesial i social (*evangelii gaudium* i *amoris laetitia*), que permet comprendre el món com a creació i com a do, lliurat a la nostra cura, on tot està íntimament interconnectat i cridat a la comunió universal (*Laudato si'*) i això es tradueix en una vida fraterna entre tot els éssers humans (*Fratelli Tutti*). Filiació, comunió i fraternitat universal, doncs, com els eixos de l'experiència cristiana del món.

Ara bé, Francesc, sense renunciar a presentar els fonaments evangèlics del seu missatge, vol expressament adreçar la seva carta a tota la humanitat, tenint cura que "la seva reflexió s'obri al diàleg amb totes les persones de bona voluntat" (FT, 6).

L'apertura de l'amor

Francesc, fidel al seu esquema habitual (veure, jutjar, actuar), parteix d'una descripció d'alguns trets dominants en la realitat del nostre món, amb la seva immensa carrega d'egoisme, exclusió, injustícia, opressió i mort, els quals ha denunciat insistentment des de la seva elecció.

Davant d'aquesta amarga constatació, Francesc situa la resposta en el cor mateix de l'Evangelí, expressada en la paràbola del bon Samarità: l'amor pràctic i concret per la persona fràgil, caiguda o necessitada, fins i tot quan és estrany, superant totes les diferències humanes (religioses, nacionals, ideològiques, econòmiques...), com l'opció que realitza plenament i salva la dignitat humana.

L'amor del bon samarità recull de manera paradigmàtica la dimensió universal de la fraternitat. D'aquí Francesc exposa la seva crida a construir un món obert, basat en l'amor, la solidaritat i el bé moral, i que integri i promogui a tothom.

I proposa alguns dels pilars que han de permetre construir aquest món: l'estima a les identitats culturals viscudes de manera oberta i comunicativa; una bona política orientada pel servei i l'amor; la cultura del diàleg, l'encontre i l'amabilitat; el respecte a la veritat de la dignitat humana, per damunt d'interessos o majories; la recerca artesanal i comunitària de la pau; el perdó i la memòria; el desarmament,

l'eradicació de la guerra, de la violència i de la pena de mort; el diàleg entre religions i la llibertat religiosa, que permetin a les tradicions religioses una valuosa aportació a fraternitat i la justícia.

Crec sincerament que tots els creients hem de fer l'esforç de llegir aquesta carta, estudiar-la i meditar-la, personal i comunitàriament, a fi que ens ajudi a fer-nos veritables servents de la fraternitat universal.